

SAKSFRAMLEGG

Sak nr.	Utvalg	Møtedato
36/21	Formannskapet	17.08.2021
84/21	Kommunestyret	07.09.2021

Høring - Regional plan for arealbruk i Trøndelag**Kommunedirektørens forslag til vedtak:**

Røyrvik formannskap har følgende kommentarer til regional plan for arealbruk (RPA) i Trøndelag:

1. RPA kan benyttes som en sjekklister ved kommunal arealplanlegging, og vil være et nyttig verktøy for kommunene. RPA gir forutsigbarhet og åpner for tidligere dialog med fylkeskommunen i plansaker.

2. Forslag til tiltak i handlingsprogrammet:**4.2 I 2030 HAR TRØNDELAGE EN BÆREKRAFTIG AREAL- OG TRANSPORTSTRUKTUR**

R2 Senter på alle nivå bør utvikles kompakt i tråd med prinsippet om «5 og 10 minutters-byen».

H1 Utarbeide prosessveileder for stedsutviklingsplaner

H2 Lage forslag til avtaler mellom utbygger og kommune, med tanke på fortetting og infrastruktur.

R3 Kommunene bør utvikle sammenhengende og attraktive nett for gående og syklende i regionsenter og lokalsenter.

H3 Besøke/kartlegge alle kommuner for å få en oversikt og avtale med kommunene om eventuelle behov for gang- og sykkelveger, snarveger etc som vil berøre fylkesveger. Gjelder også R4 på knutepunkt.

R4 Utvikling av funksjonelle og attraktive knutepunkt skal bidra til at flere reiser kollektivt. Se H3.

4.6 I 2030 ER JORDBRUKSAREALET I TRØNDELAGE OPPRETTET Dyrka og dyrkbare jorda og andre verdifulle naturområder i Trøndelag opprettholdt

R11 Kommuneplanens arealdel skal avklare hvordan byvekst og utbygging kan skje samtidig som fremtidig matproduksjon sikres gjennom ivaretagelse av jordressursene.

H4 Benytte eksisterende nettverk for planansvarlige og landbrukskontor til å diskutere løsninger i den enkelte kommune.

R12 Før eventuell omdisponering av dyrka og dyrkbar jord skal alternativer vurderes.

H5 Prioritere jordbruksareal etter viktigheten for matproduksjon og transport.

5.1 I 2030 HAR TRØNDELAGE EN BÆREKRAFTIG PRODUKSJON AV MAT OG BIORÅSTOFF

R17 Kommunene skal i kommuneplanen gi arealstrategiske føringer for LNFR-områdene.

H6 Gjennomgang av vernskog og dens bestemmelser.

5.2 I 2030 ER BEITERESSURSENE FOR DEN SØRSAMISKE REINDRIFTA IVARETATT

R19 Kommuner med reindriftsarealer skal omtale og ha en strategi for reindrifta i kommuneplanen.

H7 KU over kommunene bør utarbeides på overordnet nivå, som f.eks fylkeskommunen. Det er vanskelig for en kommune å utrede for flere kommuner.

R20 Arealbruk som har negative konsekvenser for viktige reinbeiteområder skal unngås

H8 Ta inn endringene i samelovens kapittel 4 om konsultasjonsplikt for kommuner i veiledningen fra fylkeskommunen.

På de mål og retningslinjer det ikke er foreslått tiltak, anser vi det arbeidet som allerede gjøres i fylkeskommunen som godt nok bidrag til å nå målene.

Formannskapetets behandling av sak 36/2021 i møte den 17.08.2021:

Behandling

Forslag fra ordfører at saken legges frem til kommunestyret for endelig behandling

Forslag at saken sendes til kommunestyret til endelig behandling enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Saken sendes til kommunestyret for endelig behandling.

Kommunestyrets behandling av sak 84/2021 i møte den 07.09.2021:

Behandling

Tillegg og endringsforslag fra Inge Staldvik:

Nytt punkt R1: Balansert vekst for å unngå sentralisering og avfolking av distrikta

Nytt R2, erstatter kommunedirektørens forslag: Forhindre voksesmerter i byene gjennom distriktssatsin

Nytt punkt R5: Stimulere til desentralisert boligbygging for å sikre folketall og aktivitet i hele fylket.

Kommunedirektørens forslag til vedtak enstemmig vedtatt med tilleggspunkt

Vedtak:

1.

RPA kan benyttes som en sjekkliste ved kommunal arealplanlegging, og vil være et nyttig verktøy for kommunene. RPA gir forutsigbarhet og åpner for tidligere dialog med fylkeskommunen i plansaker.

2.Forslag til tiltak i handlingsprogrammet:

4.2 I 2030 HAR TRØNDELAG EN BÆREKRAFTIG AREAL- OG TRANSPORTSTRUKTUR

R1 Balansert vekst for å unngå sentralisering og avfolking av distrikta

R2 Forhindre voksesmerter i byene gjennom distriktssatsing

H1 Utarbeide prosessveileder for stedsutviklingsplaner

H2 Lage forslag til avtaler mellom utbygger og kommune, med tanke på fortetting og infrastruktur.

R3 Kommunene bør utvikle sammenhengende og attraktive nett for gående og syklende i regionsenter og lokalsenter.

H3 Besøke/kartlegge alle kommuner for å få en oversikt og avtale med kommunene om eventuelle behov for gang- og sykkelveger, snarveger etc som vil berøre fylkesveger. Gjelder også R4 på knutepunkt.

R4 Utvikling av funksjonelle og attraktive knutepunkt skal bidra til at flere reiser kollektivt.

R5: Stimulere til desentralisert

boligbygging for å sikre folketall og aktivitet i hele fylket.

Se H3.

4.6 I 2030 ER JORDBRUKSAREALET I TRØNDELAG OPPRETTET Dyrka og dyrkbare jorda og andre verdifulle naturområder i Trøndelag opprettholdt

R11 Kommuneplanens arealdel skal avklare hvordan byvekst og utbygging kan skje samtidig som fremtidig matproduksjon sikres gjennom ivaretagelse av jordressursene.

H4 Benytte eksisterende nettverk for planansvarlige og landbrukskontor til å diskutere løsninger i den enkelte kommune.

R12 Før eventuell omdisponering av dyrka og dyrkbar jord skal alternativer vurderes.

H5 Prioritere jordbruksareal etter viktigheten for matproduksjon og transport.

5.1 I 2030 HAR TRØNDELAG EN BÆREKRAFTIG PRODUKSJON AV MAT OG BIORÅSTOFF

R17 Kommunene skal i kommuneplanen gi arealstrategiske føringer for LNFR-områdene.

H6 Gjennomgang av vernskog og dens bestemmelser.

5.2 I 2030 ER BEITERESSURSENE FOR DEN SØRSAMISKE REINDRIFTA IVARETATT

R19 Kommuner med reindriftsarealer skal omtale og ha en strategi for reindriften i kommuneplanen.

H7 KU over kommunene bør utarbeides på overordnet nivå, som f.eks fylkeskommunen. Det er vanskelig for en kommune å utrede for flere kommuner.

R20 Arealbruk som har negative konsekvenser for viktige reinbeiteområder skal unngås

H8 Ta inn endringene i samelovens kapittel 4 om konsultasjonsplikt for kommuner i veiledningen fra fylkeskommunen.

På de mål og retningslinjer det ikke er foreslått tiltak, anser vi det arbeidet som allerede gjøres i fylkeskommunen som godt nok bidrag til å nå målene.

Vedlegg

Høringsutkast

Regional plan for arealbruk i Trøndelag

Handlingsprogram

Hjemmel for behandling:

Delegeringsreglement for Røyrvik kommune punkt 1.

Saksopplysninger

Trøndelag fylkeskommune har sendt ut regional plan for arealbruk (RPA) i Trøndelag på høring med høringsfrist 1. september 2021. Planen har fått navnet «Regional plan for arealbruk 2021-2030. Bærekraftig og stedstilpasser arealpolitikk i Trøndelag».

Planprogrammet for planen ble fastsatt i april 2019 av Trøndelag fylkesting, og bygger på Trøndelagsplanen og andre relevante regionale og nasjonale mål og strategier av betydning for arealbruk.

Den regionale planen skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i Trøndelag. RPA skal være et felles arealpolitisk rammeverk for samfunnsutviklingen frem mot 2030, og har lagt til grunn FN's bærekraftmål. Klimaomstilling og folkehelse er gjennomgående temaer i planen.

Mål og retningslinjer angir ønsket retning for arealbruken i Trøndelag, og skal være til hjelp i arbeidet med arealplanlegging, arealforvaltning og byggesaksbehandling. Dokumentet skal fungere som oppslagsverktøy og veileder. Retningslinjene er ikke juridisk bindende.

Trøndelag fylkeskommune ønsker spesielt tilbakemelding på:

- Vil planen bli et nyttig verktøy for kommunene sin arealplanlegging og -forvaltning?
- Vil planen bli et nyttig verktøy for andre myndigheter for oppfølging mot kommunene, og ivaretar retningslinjene nasjonale krav, retningslinjer og forventninger til arealplanlegging og -forvaltning innenfor egen sektor?
- RPA gjelder hele Trøndelag. Arealutfordringene og mulighetene er ulike både mellom kommuner og internt i kommunene i Trøndelag. Ivaretar innholdet i planen og retningslinjene både hele Trøndelag og disse ulikhetene?
- Det er knyttet både krav, retningslinjer og forventninger fra nasjonale og regionale myndigheter til kommunene sin arealplanlegging og -forvaltning. Vil retningslinjene i RPA bidra til å gi kommunene forutsigbarhet og lokalt handlingsrom?
- Opplever dere retningslinjene som relevante og forståelige?
- Hvilke satsinger med tiltak og aktiviteter mener dere bør inn i handlingsprogrammet for at vi sammen kan nå mål i planen?

Mål og retningslinjer (tallene viser til kapittel i planen):

4.1 I 2030 ER SAMSPILLET MELLOM STERKE REGIONSENTRER, LIVSKRAFTIGE LOKALSENTRER OG LEVENDE BYGDER DRIVKRAFTEN BAK EN BALANSERT UTVIKLING I TRØNDELAG

R1 Fremtidig vekst bør i all hovedsak styres til regionsenter og lokalsenter.

4.2 I 2030 HAR TRØNDELAG EN BÆREKRAFTIG AREAL- OG TRANSPORTSTRUKTUR

R2 Senter på alle nivå bør utvikles kompakt i tråd med prinsippet om «5 og 10 minutters-byen».

R3 Kommunene bør utvikle sammenhengende og attraktive nett for gående og syklende i regionsenter og lokalsenter.

R4 Utvikling av funksjonelle og attraktive knutepunkt skal bidra til at flere reiser kollektivt.

4.3 I 2030 HAR INNBYGGERNE I TRØNDELAG ATTRAKTIVE OG HELSEFREMMEDE BO- OG NÆRMILJØ

R5 Ny boligbebyggelse skal i all hovedsak lokaliseres i eller nært regionsenter og lokalsenter, fortrinnsvis som tettere utbygging i gangavstand fra sentrum/ kollektivknutepunkt.

R6 I tilknytning til bosted skal det være mulighet til uteopphold og fysisk aktivitet.

4.4 I 2030 ER SENTRUMSOMRÅDENE GÅVENNLIGE MED GODE MØTEPLASSER OG VARIERTE TJENESTETILBUD

R7 Sentrums utstrekning bør være så kompakt som mulig, tilpasset innbyggertall og omfang av sentrumsfunksjoner.

R8 Kommuneplanens arealdel skal være styrende verktøy for handelslokalisering.

4.5 I 2030 ER REGIONALE NÆRINGSAREAL LOKALISERET OG TILRETTELAGT FOR RESURSEFFEKTIV TRANSPORT OG SIRKULÆRØKONOMI

R9 Lokalisering av regionale næringsareal bør være i tråd med ABC-prinsippet.

R10 Fortetting og omstrukturering av næringsareal bør være vurdert før det settes av nye arealer.

4.6 I 2030 ER JORDBRUKSAREALET I TRØNDELAG OPPRETTHOLDT DYRKA OG DYRKBARE JORDA OG ANDRE VERDIFULLE NATUROMRÅDER I TRØNDELAG OPPRETTHOLDT

R11 Kommuneplanens arealdel skal avklare hvordan byvekst og utbygging kan skje samtidig som fremtidig matproduksjon sikres gjennom ivaretagelse av jordressursene.

R12 Før eventuell omdisponering av dyrka og dyrkbar jord skal alternativer vurderes.

4.7 I 2030 HAR TRØNDELAG ET MANGFOLD AV GODT BEVARTE KULTURMILJØER

R13 Kulturmiljøene bør forvaltes som ressurser i areal- og miljøforvaltningen.

4.8 I 2030 ER VERDIFULLE NATUR- OG FRILUFTSOMRÅDER SIKRET OG TILRETTELAGT FOR ØNSKET BRUK

R14 Virkninger for naturmangfold skal vurderes ut fra den samlede belastning.

R15 Kommunene bør kartlegge sine friluftsområder og bruke kartleggingen aktivt.

4.9 I 2030 HAR ALLE DELER AV TRØNDELAG ET GODT VANNMILJØ OG SIKKER TILGANG PÅ DRILLEVANN

R16 Nedslagsfelt for drikkevannskilder skal sikres som hensynsone eller bestemmelse i kommuneplanens arealdel.

5.1 I 2030 HAR TRØNDELAG EN BÆREKRAFTIG PRODUKSJON AV MAT OG BIORÅSTOFF

R17 Kommunene skal i kommuneplanen gi arealstrategiske føringer for LNFR-områdene.

R18 Primærnæringene må tilpasse seg klimaendringer i sin arealbruk og øke opptak og lagring av karbon i vekster og jordsmonn.

5.2 I 2030 ER BEITERESSURSENE FOR DEN SØRSAMISKE REINDRIFTA IVARETATT

R19 Kommuner med reindriftsarealer skal omtale og ha en strategi for reindrifta i kommuneplanen.

R20 Arealbruk som har negative konsekvenser for viktige reinbeiteområder skal unngås.

5.3 I 2030 ER VIKTIGE MINERALFOREKOMSTER SIKRET FOR MULIG UTVINNING OG FOREKOMSTENE SOM TAS UT BLIR FORVALTET BÆREKRAFTIG

R21 Mineralressurser og uttaksområder som har egenskaper som egner seg til for byggeråstoff skal sikres i kommunenes arealplaner.

R22 Sirkulærøkonomi skal legges til grunn ved massehåndtering.

5.4 I 2030 STYRKER FRITIDSBOLIGER OG NATURBASERT REISELIV KOMMUNENE UTEN Å FORRINGE NATURVERDIENE NÆRINGENE BYGGER PÅ

R23 Nye fritidsboliger skal fortrinnsvis lokaliseres i tilknytning til eller som fortetting av eksisterende byggeområder.

R24 Kommuner med turisme i sårbare områder skal gjennom kommuneplanen sikre en bærekraftig besøksforvaltning.

5.5 I 2030 BLIR STRANDSONEN FORVALTET MED SÆRLIG HENSYN TIL NATUR- OG KULTURMILJØ, FRILUFTSLIV OG ANDRE ALLMENNE HENSYN

R25 Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen skal legges til grunn for forvaltningen av strandsonen i Trøndelag, men med regionale og lokale tilpasninger.

R26 Kommunal oversiktsplanlegging skal tydeliggjøre langsiktige strategier for bruk og bevaring av strandsonen.

5.6 I 2030 HAR TRØNDELAG STERKE OG BÆREKRAFTIGE MARINE NÆRINGER

R27 Arealplanlegging i sjøområdene skal sikre tilstrekkelige sjøarealer til den forventede veksten i havbruksnæringa.

5.7 I 2030 HAR HELE TRØNDELAG TILSTREKkelig OG SIKKER FORNYBAR ENERGIFORSYNING

R28 Det skal legges til rette for å økt tilgang på fornybar energi.

R29 Energieffektivisering skal bidra til å redusere etterspørselen etter nye arealer til energiproduksjon.

Utdrag fra planen:

«Befolkningsvekst og befolkningsnedgang (side 21)

Kommunal samfunnsplanlegging og arealplanlegging vil naturlig nok måtte bli ganske forskjellig i de ulike delene av Trøndelag avhengig av om man planlegger for sterk vekst eller i beste fall håper på stabilitet, men frykter fraflytting. I presskommunene er det nødvendig med sterk styring og gjennomtenkt planlegging for å dekke arealbehov og unngå tap av dyrka jord, mv. I kommuner med lite byggeaktivitet er det vanskeligere å treffe med langsiktige arealplaner og mye mer utfordrende å stille krav eller si nei hvis det dukker opp en sterkt ønsket investor. I distriktskommunene kan det være fornuftig å tillate større fleksibilitet og åpne opp for andre arealpolitiske prioriteringer enn i vekstkommunene.

Grender og storby – kyst, fjord og fjell (side 21)

RPA skal legge til rette for og oppfordre til en stedstilpasset og differensiert arealpolitikk i fylket. Når våre byer og tettsteder skal utvikles er det viktig at krav om høy utnyttning tilpasses stedenes ulike karakter. I en tid med tøffere klima vil dette slå ulikt ut i fylket og gi nye føringer for arealbruken på steder som blir utsatte for økt risiko og klimapåkjenninger.

Klimaomstilling (side 22)

*For **by- og stedsutvikling** vil klimaomstilling innebære fortetting av byer og tettsteder samt etablering av knutepunkt med fleksible mobilitetsløsninger. Flere skal kunne gå og sykle i tettstedene og da må avstandene være korte. Videre kreves utslippsfri persontransport og nullutslippsløsninger for godstrafikk. Uberørte naturområder må vernes, allerede nedbygde områder i form av infrastruktur må utnyttes bedre. Arealplanlegging må ta hensyn til et villere, våtere og varmere vær som har betydning for overvannshåndtering, utbygging i strandsoner og nye områder som blir rasutsatt. Videre er det et stort potensial for energieffektivisering og mer bærekraftig arealbruk i byggesektoren. Gjennom arealplaner og*

oppfølgende byggesaker kan det stilles krav om ombygging fremfor riving, føringer for utslipp i byggeprosess, materialvalg, oppvarming og nedkjøling i drifts og vedlikeholdsfasen, og håndtering av avfall. Forventet klimaendring kan true både kvalitet og leveringssikkerhet av drikkevann. Klimaomstilling i samfunnet bør derfor innebære skjerpet beredskap mot slike hendelser.

For de **naturbaserte næringene** i Trøndelag er det sentralt å håndtere klimarisiko. Endret vekstsesong, mer styrtregn og ustabile vintre reduserer robusthet. En matproduksjon basert på verdier som biodiversitet, lite sprøytemidler, dyrevelferd og god lokal mat kan øke livskvalitet og redusere klimagassutslipp.

Trøndelag har naturgitte forutsetninger for å øke karbonbinding i jord-, hav-, og skogbruk. Videre er det et stort potensial for å videreutvikle naturbaserte løsninger for klimatilpasning som vil føre til økt kapasitet for karbonbinding og flømdemping. Åpning av bekkeløp og tilbakeføring av vannveier kan være rimeligere enn tekniske løsninger, samtidig som naturmangfold bevarer og styrkes. Sikring av dyrkajord, skog og myrarealer er viktige grep for å binde karbon og for å ivareta matproduksjon og naturmangfold.

Folkehelse

Vi har mye og god kunnskap om positive sammenhenger mellom bygde omgivelser og stedene vi lever våre liv, og fysisk og psykisk helse. Dette er det like viktig å benytte seg av i planleggingen som å fokusere på det som påvirker helsa negativt. Bred medvirkning og mobilisering av innbyggerne i planleggingen, ut over minstekravet i loven, er viktig for å lykkes med å utforme helsefremmende miljø.»

Vurdering

Planen diskuterer godt ulike utfordringer for ulike kommuner. Det er tatt hensyn til at fylket har store forskjeller mellom vekstkommuner og distriktskommuner.

Vurdering av de spørsmålene det ønskes spesielt tilbakemelding på:

- Vil planen bli et nyttig verktøy for kommunene sin arealplanlegging og -forvaltning?
 - Planen kan benyttes som en sjekklister ved kommunal arealplanlegging. For Røyrvik kommune er ikke alle punktene like relevante, men det kan man hoppe over. Eks på dette er punkter som gjelder spesielt for byområder og vekstområder.
- Vil planen bli et nyttig verktøy for andre myndigheter for oppfølging mot kommunene, og ivaretar retningslinjene nasjonale krav, retningslinjer og forventninger til arealplanlegging og -forvaltning innenfor egen sektor?
 - Planen vil være et nyttig verktøy fram til endringer i nasjonale krav og retningslinjer.
- RPA gjelder hele Trøndelag. Arealutfordringene og mulighetene er ulike både mellom kommuner og internt i kommunene i Trøndelag. Ivaretar innholdet i planen og retningslinjene både hele Trøndelag og disse ulikhetene?
 - Planen viser til ulike scenarier og kan benyttes av alle kommuner.
 - Holdningen til planleggere og politikere i kommunene må være litt «stryk det som ikke passer» når de leser planen.
- Det er knyttet både krav, retningslinjer og forventninger fra nasjonale og regionale myndigheter til kommunene sin arealplanlegging og -forvaltning. Vil retningslinjene i RPA bidra til å gi kommunene forutsigbarhet og lokalt handlingsrom?
 - Den kommer med vurderinger som fylkeskommunen vil benytte når de skal svare ut en kommunal plan, noe som gir forutsigbarhet for kommunene.
- Opplever dere retningslinjene som relevante og forståelige?
 - Ja, det er mulig å finne relevante retningslinjer for alle kommuner.
- Hvilke satsinger med tiltak og aktiviteter mener dere bør inn i handlingsprogrammet for at vi sammen kan nå mål i planen?

- Det er vanskelig å komme med relevante tiltak og aktiviteter i overordnet plan som dette. Det er her valgt de mål som har betydning for Røyrvik.

Forslag til tiltak i handlingsprogrammet:

4.2 I 2030 HAR TRØNDELAG EN BÆREKRAFTIG AREAL- OG TRANSPORTSTRUKTUR

R2 Senter på alle nivå bør utvikles kompakt i tråd med prinsippet om «5 og 10 minutters-byen».

H1 Utarbeide prosessveileder for stedsutviklingsplaner

H2 Lage forslag til avtaler mellom utbygger og kommune, med tanke på fortetting og infrastruktur.

R3 Kommunene bør utvikle sammenhengende og attraktive nett for gående og syklende i regionsenter og lokalsenter.

H3 Besøke/kartlegge alle kommuner for å få en oversikt og avtale med kommunene om eventuelle behov for gang- og sykkelveger, snarveger etc som vil berøre fylkesveger. Gjelder også R4 på knutepunkt.

R4 Utvikling av funksjonelle og attraktive knutepunkt skal bidra til at flere reiser kollektivt. Se H3.

4.6 I 2030 ER JORDBRUKSAREALET I TRØNDELAG OPPRETTET Dyrka og dyrkbare jorda og andre verdifulle naturområder i TRØNDELAG OPPRETTET

R11 Kommuneplanens arealdel skal avklare hvordan byvekst og utbygging kan skje samtidig som fremtidig matproduksjon sikres gjennom ivaretagelse av jordressursene.

H4 Benytte eksisterende nettverk for planansvarlige og landbrukskontor til å diskutere løsninger i den enkelte kommune.

R12 Før eventuell omdisponering av dyrka og dyrkbar jord skal alternativer vurderes.

H5 Prioritere jordbruksareal etter viktigheten for matproduksjon og transport.

5.1 I 2030 HAR TRØNDELAG EN BÆREKRAFTIG PRODUKSJON AV MAT OG BIORÅSTOFF

R17 Kommunene skal i kommuneplanen gi arealstrategiske føringer for LNFR-områdene.

H6 Gjennomgang av vernskog og dens bestemmelser.

5.2 I 2030 ER BEITERESSURSENE FOR DEN SØRSAMISKE REINDRIFTA IVARETATT

R19 Kommuner med reindriftsarealer skal omtale og ha en strategi for reindriften i kommuneplanen.

H7 KU over kommunene bør utarbeides på overordnet nivå, som f.eks fylkeskommunen. Det er vanskelig for en kommune å utrede for flere kommuner.

R20 Arealbruk som har negative konsekvenser for viktige reinbeiteområder skal unngås

H8 Ta inn endringene i samelovens kapittel 4 om konsultasjonsplikt for kommuner i veiledningen fra fylkeskommunen.